

РЕЦЕНЗІЯ

завідувача відділу хірургії набутих вад серця ДУ «Національний науковий центр серцево-судинної хірургії та спадкової патології імені М. М. Амосова НАМН України», доктора медичних наук, професора, Лауреата Державної премії України в галузі науки та техніки, заслуженого лікаря України **ПОПОВА ВОЛОДИМИРА ВЛАДИСЛАВОВИЧА** на дисертаційну роботу Калашнікова Святослава Андрійовича на тему: **«Перкутанні коронарні втручання при гострих коронарних синдромах у пацієнтів старших вікових груп»**, представлену до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Актуальність дослідження.

Актуальність дисертаційної роботи визначається її спрямованістю на вирішення важливого науково-практичного завдання сучасної інтервенційної кардіології — покращення результатів лікування гострих коронарних синдромів (ГКС) у пацієнтів старших вікових груп шляхом удосконалення діагностики, інтервенційного лікування та періопераційного супроводу. Ішемічна хвороба серця залишається провідною причиною захворюваності та смертності у світі та в Україні. Діагностика та лікування ГКС у пацієнтів старшого віку ускладнені мультиморбідним фоном, складною анатомією коронарного русла та підвищеною частотою періопераційних ускладнень. Питання вибору оптимальної стратегії реваскуляризації та мінімізації ризиків залишаються актуальними. Саме тому дослідження, присвячене комплексній оцінці клінічних, анатомічних та періпроцедурних особливостей ГКС у цієї категорії хворих та обґрунтуванню технологічних рішень для підвищення безпеки перкутанних коронарних втручань (ПКВ), є актуальним, своєчасним і має суттєве значення для практичної охорони здоров'я. Роботу виконано в межах тематичного плану науково-дослідних робіт інституту (№ держреєстрації 0121U111747, 2022–2024 рр.), де дисертант був виконавцем.

2. Наукова новизна результатів дослідження, ступінь їх наукової обґрунтованості.

Уперше на репрезентативній вітчизняній когорті здійснено комплексне зіставлення клініко-анамнестичних, анатомічних та періпроцедурних особливостей перебігу й лікування ГКС у пацієнтів старшого та молодшого віку. Установлено, що в осіб старшого віку клінічна картина вирізняється частішим запамороченням, вищою мультиморбідністю й поліфармакотерапією та своєрідним коморбідним профілем — із більшою поширеністю фібриляції передсердь, анемії, хронічної хвороби нирок і перенесеного інфаркту міокарда. Доведено, що індивідуалізований вибір тактики реваскуляризації забезпечує порівнянні безпосередні результати ПКВ і коронарного шунтування. Уперше розроблено, обґрунтовано та впроваджено технологію стабілізації направляючого катетера, що запобігає поздовжній деформації ендопротеза при втручаннях на стовбурі лівої коронарної артерії

та аорто-устьових ураженнях. Оцінено ефективність штучної нейронної мережі для виявлення гострої коронарної оклюзії при ГКС без елевації сегмента ST, а також доповнено уявлення про раннє ремоделювання лівого шлуночка та предиктори госпітальної летальності у старших пацієнтів.

Достовірність положень і висновків забезпечена достатнім обсягом матеріалу — обстеженням 207 пацієнтів, розподілених на співставні 116 пацієнтів дослідної групи та 91 пацієнта групи порівняння з додатковим розділенням на підгрупи залежно від методу реваскуляризації. Застосовано взаємодоповнювані клінічні та інструментальні методи (ЕКГ, трансторакальна ехокардіографія, коронарна ангіографія, внутрішньосудинне УЗД) й належні методи описової та порівняльної статистики. Висновки логічно випливають з результатів і узгоджуються із завданнями. Достовірність підтверджена актами впровадження та апробацією результатів дослідження на міжнародних наукових форумах та конференціях.

3. Рівень поставленого наукового завдання та опанування здобувачем методології наукової діяльності.

Наукове завдання, поставлене перед здобувачем, полягало в покращенні результатів лікування гострих коронарних синдромів у пацієнтів старших вікових груп шляхом удосконалення діагностики, інтервенційного лікування та періопераційного супроводу на основі комплексної оцінки клінічних, анатомічних і періпроцедурних особливостей цієї категорії хворих та обґрунтування технологічних рішень для підвищення безпеки ПКВ. Вважаю, що це завдання повністю виконано і автором досягнуто поставленої мети.

Здобувач продемонстрував упевнене опанування методології наукової діяльності, що підтверджується структурою та обсягом виконаної роботи: дисертацію викладено українською мовою на 179 сторінках, вона містить огляд літератури, розділ матеріалів і методів, чотири розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів, висновки і практичні рекомендації, проілюстрована 19 таблицями та 24 рисунками, список використаної літератури налічує 110 джерел. Коректно сформовано дослідну групу та групу порівняння, застосовано сучасні методи обстеження й адекватні методи статистичного аналізу на засадах доказової медицини. Зокрема, при виконанні дослідження здобувачем отримано такі основні наукові результати: встановлено, що у пацієнтів старшого віку достовірно частіше реєструвалося запаморочення та діагностувалася нестабільна стенокардія на тлі менш поширеної елевації сегмента ST, а коморбідний профіль відзначався вищим рівнем мультиморбідності та поліфармакотерапії. Обґрунтовано застосування штучної нейронної мережі для розпізнавання гострої коронарної оклюзії за фотографіями ЕКГ у пацієнтів з ГКС без елевації сегмента ST, яка продемонструвала високу специфічність як допоміжного інструмента після незалежної клінічної оцінки. Доведено, що вибір методу реваскуляризації визначається анатомічними характеристиками ураження, при цьому госпітальна летальність між пацієнтами яким було проведено ПКВ

і коронарне шунтування достовірно не відрізнялася. Проаналізовано технічні та процедурні особливості ПКВ за суттєво складнішої анатомії коронарного русла у пацієнтів старшого віку. За даними ехокардіографії встановлено наявність раннього позитивного ремоделювання лівого шлуночка з достовірним зниженням кінцево-діастолічного об'єму та систематизовано незалежні предиктори госпітальної летальності з визначенням протективної ролі досягнення коронарного кровоплину TIMI 3.

4. Практичне значення результатів дослідження.

Практичне значення роботи полягає у підвищенні ефективності діагностики та лікування ГКС у пацієнтів старших вікових груп. Обґрунтовано необхідність адаптації техніки ПКВ до анатомічних особливостей пацієнтів старшого віку (дифузних, кальцинованих та складних біфуркаційних уражень) із розширеним застосуванням методик біфуркаційного стентування та підготовки кальцинованих ділянок, а також оптимізовано технологію ендovasкулярного лікування уражень у зонах вираженого кальцинозу для профілактики неповного розправлення судинного ендопротеза. Розроблені автором підходи мають безпосередню практичну спрямованість і можуть бути рекомендовані до впровадження в діяльність закладів охорони здоров'я, що здійснюють інтервенційне лікування пацієнтів із ГКС.

5. Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях.

Основні наукові положення, висновки та результати дослідження опубліковано у 5 статтях у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, з яких 3 статті проіндексовано у міжнародній наукометричній базі Scopus, а також у тезах доповіді на міжнародній конференції. Основні положення роботи апробовано на міжнародних та всеукраїнських наукових форумах. Кількість і якість публікацій відповідають вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а їх зміст повно й усебічно відображає основні результати дослідження. У розділі аналізу та узагальнення отриманих результатів автор повністю розкриває основні положення дисертаційної роботи.

6. Зауваження до дисертації.

Під час рецензування дисертації встановлено, що в деяких місцях тексту зустрічаються не досить коректні стилістичні побудови фраз та окремих речень, проте вказані зауваження не є принциповими і не впливають на наукову та практичну цінність роботи. Зауважень щодо суті та змісту роботи немає.

7. Дискусійні питання.

У межах дискусії бажано, щоб автор висвітлив такі питання:

- 1) Чим зумовлена нижча частота повної реваскуляризації у пацієнтів старшого віку та яким є її потенційний вплив на віддалені наслідки?

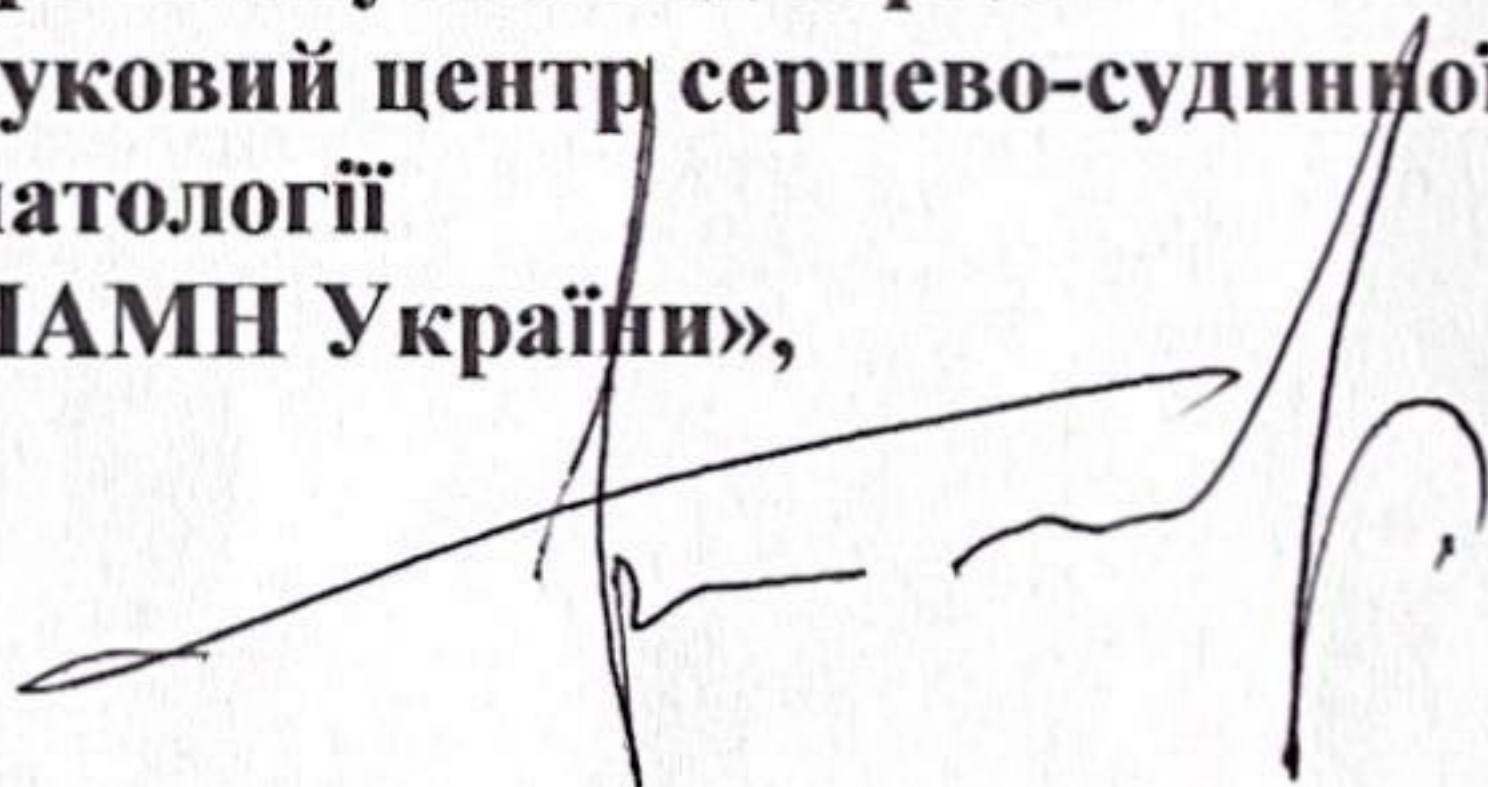
- 2) Які методи зниження контрастного навантаження при проведенні ПКВ можуть бути застосовані у пацієнтів старших вікових груп зі зниженою нирковою функцією для профілактики контраст-індукованого пошкодження нирок?

Зазначені дискусійні питання не зменшують наукової та практичної цінності виконаної роботи.

8. Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Калашнікова Святослава Андрійовича «Перкутанні коронарні втручання при гострих коронарних синдромах у пацієнтів старших вікових груп» є самостійно виконаним і завершеним науковим дослідженням, яке на сучасному рівні вирішує актуальну проблему інтервенційної кардіології — науково обґрунтованого вибору стратегії реваскуляризації, удосконалення техніки перкутаних коронарних втручань та періопераційного супроводу пацієнтів старших вікових груп із ГКС з метою покращення результатів їх лікування. У цілому робота Калашнікова С. А. відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 – Охорона здоров'я із спеціальності 222 – Медицина.

**Завідувач відділу хірургії набутих вад серця
ДУ «Національний науковий центр серцево-судинної
хірургії та спадкової патології
імені М. М. Амосова НАМН України»,
д.м.н., професор**

 Володимир ПОПОВ

Підпис засвідчую

**Вчений секретар ДУ «Національний науковий
центр серцево-судинної хірургії та спадкової
патології імені М. М. Амосова
НАМН України», д.м.н., старший дослідник**

Тетяна АНДРУЩЕНКО

